

A politechnika műveltség terjesztése

A műszaki irodalom népszerűsítése terén komoly munka járul valamennyi könyvtárosunkra, mind az ifjúság, mind a kisebb előképzettségű dolgozók — ezek között nagy számban a nők —, valamint a nem természetudományos műveltségű olvasók között.

Tartsunk egy kis szemlét azok felett a könyvek felett, melyeket a politechnikai műveltség népszerűsítésére és terjesztésére olvasóinknak ajánlhatunk. Kezdjük az ifjúsággal.

Az ifjúságnak van egy általános problémája, mely már 8—10 éves kortól kezdve jelentkezik: a pályaválasztás.

Először *Permjak: Nem nehéz a választás* (Uj Magyar Könyvkiadó, 1949.) című könyvét ajánljuk. Tapasztalat szerint a kisebbek ezt szeretik legjobban. Igen sok oldaláról mutatja be a munkát. Mint az előző is megállapítja, a szerző nem vezetheti végig az olvasót az összes létező foglalkozáson, de azt megmutathatja, hogy minden munka egyformán értékes, egyformán tiszteltetreméltó. A két fiatal hős — a már népszerűvé vált Borisz és Válja — megismernek egy sor üzemet, rájönnek, hogy az egyes iparok hogyan egészítik ki egymást. Közben megismerkednek néhány gyártási eljárással, érdekesebb képpel is. A kicsinyebbek nyilván azért szeretik ezt a könyvet, mert a gyermek szemén keresztül nézi, gyermekrajzokon keresztül mutatja be a szovjet dolgozók munkáját, sokrétű életét.

Hasonló jellegű, de már inkább 10—13 éves úttörők érdeklődésére számító könyv, *Fehér K.: Az Előre örs pályát választ* (Ifjúsági kiadó, 1949.).

Sok olyan foglalkozási ágat ismertet, melyet Permjak könyvében nem találunk meg, vagy legalábbis nem ilyen részletelesen. Elsősorban azokat a foglalkozásokat

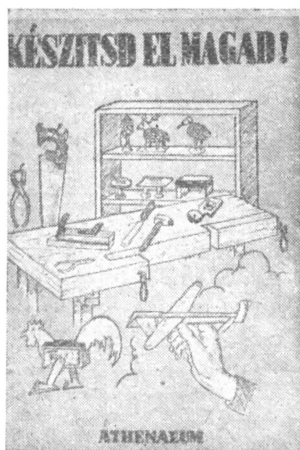
ajánlja, amelyek népgazdaságunk fejlődésének jelenlegi szakaszában fontosak. A »mi, hogyan készü-« megismerése szempontjából is sokoldalúbbá válnak fiatal olvasóink ismeretei, ha az előbbi könyv után ezt is elolvassák. Ezekből a könyvekből azt is megértik, hogy korunkban minden munka szorosar, összefonódik a géppel.

Bár a műveltség rendszeres és módszeres megszerzéséhez hozzátartozik az, hogy a dolgokat először történeti fejlődésükben ismerjük meg, a gyermekek érdeklődését jobban fenntarthatjuk, sőt a technika története iránt is jobban fognak érdeklődni, ha a mai gépek és a mai technika ismertetését vegyeesen ajánljuk a technika történetéről szóló könyvekkel. Tudják azt maguk az írók is, akik a mai technikáról szóló könyvekben is adnak történeti bevezetést és történeti könyveiket is a mai technikának szentelt fejezetekkel zárják le.

Ilyen pl. *Zsitkov: Elbeszélések a technikáról* (Ifjúsági kiadó, 1952.) c. könyve, amelyben mindenféléről van szó, rotációs gépről, ókori fényjelzésekről, legmodernebb rádióról, a villamosság alapfogalmairól és sok hasonló kérdésről, melyekbe a mai gyermek lépten nyomon beleütközik, amelyek iránt szenvedélyesen érdeklődik. Ezt a könyvet 12—14 éveseknek ajánljuk, akik már az iskolában megszerezték a könyv jobb megértéséhez szükséges alapismereteket.

Ezután ajánljunk egy igen szép és érdekes könyvet: *Danilevszkij V. V.: Az orosz technika története* (Népszava, 1951.).

Ma, amikor mindenki érdeklődéssel fordul a szocializmus országa, a Szovjetunió felé, komoly tanulság számunkra az a mód, ahogyan a szovjet emberek megbecsülik haladó hagyományaikat. Ez a korabeli metaszetek és rajzok reprodukcióival gazdagon

illusztrált, szép kiállítású könyv a legkorábbi emlékekből kiindulva végigvezet az orosz nép, az orosz civilizáció alkotásain, és bebizonyítja, hogy a technika számtalan olyan vívmányát, melyet ma magátólértendően használunk — orosz ember készített el először. Ezt a könyvet olvasva az ifjúság a technika iránti szeretetén keresztül is közelebb kerül a Szovjetunióhoz, még jobban fogja szeretni és becsülni a szovjet népet. Ezt a könyvet 13—14 évestől felfelé ajánlhatjuk a fiataloknak.

A technika megszeretésének leghatékonyabb módja a fiatalok tevékenységi ösztönének helyes útra való terelése. A gyermekekénél kb. 10—12 éves korban kezdődik a fűrő-faragó korszak. S tévedés volna azt hinni, hogy lányoknál ez kevésbé mutatkozik. Csak rá kell őket vezetni és a lányok is éppen olyan szenvedélyesen barkácsolnak majd, mint a fiúk. Így tereljük a lányokat is a vasipar és egyéb olyan iparok felé, ahol a múltban női szakmunkások nem voltak. A technika megszeretésére és a politechnikai érdeklődés felkeltéséhez igen nagy segítséget nyújtanak az úgynevezett »barkácsoló« könyvek. Ilyen pl. a »Készítsd el magad!« című szovjet könyv fordítása (Athenaeum, 1950.) és *Sztróka: Barkácsolókönyv* (Ifjúsági Kiadó, 1952.). Mindkettő sok hasznos, a háztartásban, tanulószobában használható tárgy, valamint különféle játékok elkészítéséhez ad hasznos, mintarajzokkal ellátott útmutatást. Az előbbi könyv ezenkívül a takarításra, ruhánumú tisztántartására vonatkozó tanácsokat is ad, sőt egyszerűbb ételek elkészítésére is megtanít. Ezért különösen vidékről felkerült diákok számára igen hasznos olvasmány. Mindkét könyvet ajánlhatjuk 10—12 éves kortól felfelé — még nagyobb diákoknak is.

Ezek a barkácsolókönyvek már felkeltik az érdeklődést a repülőmodellezés, kismotorok készítése, s hasonló műszaki játékok iránt. A repülőtechnika iránt érdeklődő fiatal olvasóknak ajánljuk először *Arlazorov, M.: Az ember szárnyakon* (Művelt Nép, 1952.), melyből megismeri a repülés történetét és alapelveit, azután pedig a *Repülőmodellezők mindentudó zsebkönyvét* (Szikra, 1952.).

Ezek után ajánlhatjuk a »Kis technikus könyvtár« sorozat füzeteit (Népszava, 1950—51.).

A barkácsoló könyvekkel felváltva, mutassuk meg ifjúságunknak a mai technika eredményeit, azt, amit ma a felnőttek csi-

nálnak, s amit ők is csinálni fognak nem-sokára. Elsőnek ajánljuk *Gáspár: Az új technika világa* (Művelt Nép, 1951.) c. könyvét. A legújabb találmányokat, új gépeket, eljárásokat ismerteti. Utána *Teknős P.: Az ezerszínű kincs* (Ifjúsági kiadó, 1950.). Ez felkelti az érdeklődést alapanyagaink — elsősorban a szén, majd a vas, az acél, az alumínium — és az energiaforrások iránt, színessé, érdekessé tudja tenni azok termelésének leírását. Amellett a kapitalista és szocialista iparpolitikára szembeállított bemutatásával — neveli is az olvasót.

Arról a kérdésről, mely ma országunkban mindenkit érdekel, szól *Teknős, P.: Földalatti gyorsvasút* c. könyve (Ifjúsági Kiadó, 1951.). Ez a könyv lélekzetállítónan érdekes! Kezdi egy szép képpel, Budapestről, gyönyörű fővárosunkról. Azután megismerkedünk fővárosunk talajának geológiai történetével. Közben felmerülnek azok a kérdések melyek mindenkit izgatnak a földalatti építés elkerített telegeinek titokzatos készülékel és tevékenysége láttán. Amellett, hogy laikusok számára is világosan, érthetően ismerkedünk meg a földalatti-építés technológiájával, az egész könyv a csodálatos, a szocialista technika himnusza.

A politechnikai műveltséget azonban nemcsak az ifjúság között kell terjesztenünk. Sok pótolni való van e téren a felnőttek között is. Hogyan irányítsuk a felnőttek érdeklődését a politechnikai művelődés felé? Az ifjúság számára ajánlott könyvek között, több olyan van, melyet a felnőttek is szívesen lapozgatnak. Elsősorban az említett barkácsoló könyvek. A felnőttek is szívesen veszik az olyan tanácsokat, melyek alapján megjavíthatják otthon a villanyvilágítás, vagy csengő apróbb hibáit, készíthetnek virágállványt, kamrapolcot, vagy könyvespolcot. Mjutan a »Készítsd el magad« című könyv sok háztartási jótanácsot közöl, *Sztróka: Barkácsolókönyv*-e pedig megtanít arra, hogyan lehet gyufaskatulyából, órnaorsóból, fenyőtobozból stb. egyes gyermekjátékokat házilag készíteni, a háziasszonyok is szívesen elolvassák, s az ilyen tevékenység után idővel ők is kedvet kapnak arra, hogy ne csak otthon, hanem a termelő munkában is kipróbálják ügyességüket.

A felnőttek számára írott népszerű technikai könyvekről azonban majd más alkalommal beszélünk.

DR. HEGEDŰS MAGDA